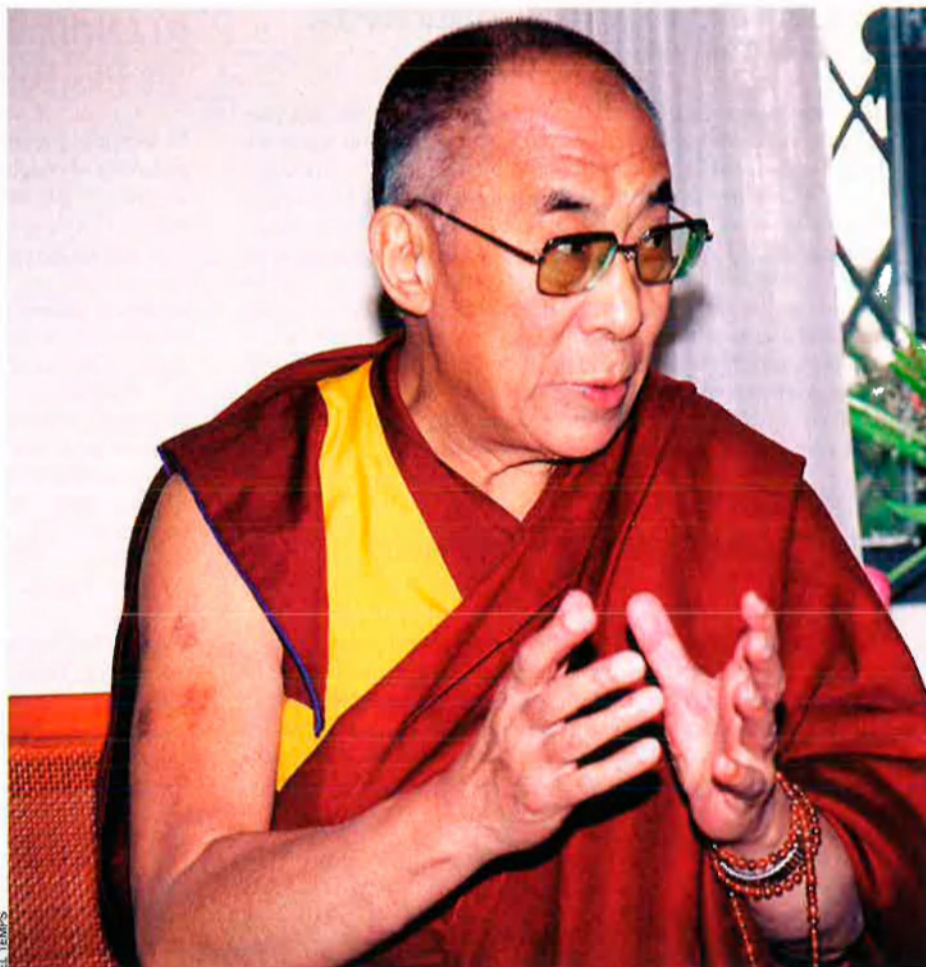


“Pregue pels líders de la Xina”

Tenzin Gyatso, catorzè dalai-lama, líder del poble tibetà, parla de les revoltes al seu Tibet natal, i explica per què no dóna suport a les protestes contra el relleu de la torxa olímpica i les seues propostes d'acord amb Pequín.



Santedat, ja heu rebut la invitació per a la cerimònia d'inauguració dels Jocs Olímpics de Pequín?

—Els xinesos han escollit una opció diferent. no tan sols no convidar-m'hi, sinó excloure-me'n. I acusar-me. Justament ahir, el *Tibet Daily* a Lhasa em dedicava, de nou, paraules molt dures. Els vostres col·legues periodistes d'allà tenen molta imaginació.

—Algunes de les expressions que recordem de les darreres setmanes inclouen: criminal, traïdor, separatista i, com a colofó, el cap del Partit Comunista de la regió autònoma del Tibet us qualificava de “llop amb hàbit de monjo, diable amb rostre humà, però amb el cor d'una bèstia”. Us fereixen aquests apel·latius?

—No gens. De la llista, us deïxeu “dimoni”, per cert. Això només són paraules buides. Si descriure'm amb aquesta mena de llenguatge fa feliços els mandataris xinesos, que continuïn fent-ho. També estic disposat a donar una mostra de sang, a fi que els científics determinen

si sóc un home o una bèstia. Però allò que condemne completament i considere una greu violació dels drets humans és que al meu Tibet natal les autoritats xineses obliguen els tibetans a envilir-me i, sota coacció, els forcen a denunciar-me per escrit.

—Pequín admet aquesta pràctica, anomenada “campanya d'educació patriòtica”...

—...que, en realitat, és una violació de la llibertat religiosa i, per tant, de les lleis de la República Popular.

—Malgrat els insults —fins i tot simultàniament—, els líders polítics xinesos han mostrat una certa obertura a reunir-se amb vos. Penseu que això té sentit? I creieu que els líders del Partit Comunista a Pequín creuen realment que heu agitat la gent a Lhasa i a més llocs del Tibet o, fins i tot, que els heu incitats a cometre actes violents?

—No sé si ho creuen, però si és així, potser haurien d'anar a Oslo i fer que se'm retire el premi Nobel de la pau. No, és clar que estic compromès amb la no-

violència —ho he estat tota la meua vida i sempre ho estaré. He demanat a les autoritats xineses que vinguen ací, a Dharamsala, i examinen tots els meus documents i discursos, als quals els garantiré l'accés. I, aleshores, podran presentar la prova de les seues acusacions.

—Però no podeu negar que, a banda de les manifestacions pacífiques dels monjos, que foren brutalment suprimides, la joventut a Lhasa també ha estat responsable de saqueigs i incendis.

—Assumesc que aquest és el cas. Ho condemne, i em contrista veure els meus conciutadans tibetans actuar així —malgrat que fou resultat, amb tota certesa, de la desil·lusió i la desesperació profundes de saber-se ciutadans de segona categoria al seu propi país. Però això no és cap excusa per a la violència. He proposat una investigació internacional dels fets del Tibet, que haurà de ser duta a terme per una institució independent i de prestigi. Però una cosa és clara: la majoria, han estat tibetans innocents els qui han patit



la brutalitat de la policia i de l'exèrcit. Deplorem la pèrdua de més de 200 vides. Però ens continua mancant una imatge completa i detallada del que va passar i encara passa al Tibet.

—D'on obteniu la informació?

—Tenim poca informació exclusiva: una trucada ocasional a un telèfon mòbil, o un missatge de correu electrònic. Naturalment, aquests nous mitjans són censurats durament, però a Pequín li resulta difícil de controlar-los del tot.

—Quina reacció vau tenir en rebre els primers informes de les atrocitats, i quan vau veure les primeres imatges dels morts?

—Vaig plorar. Seia amb el primer ministre del nostre govern a l'exili, i tots dos ens eixugàvem les llàgrimes dels ulls. Tant de sofriment, tanta desesperació. Simplement estava trist, profundament trist.

—Però no enrabiat?

—De vegades se'ns escapa alguna paraula d'enuig, que ja és prou dolent. Però no, la ràbia m'és aliena, perquè ràbia

significa voler mal a algú. La meua fe m'ajuda a superar aquestes emocions negatives i a trobar el meu equilibri. Cadascun dels meus rituals budistes forma part d'un procés de donar i de prendre. Jo rep malfiança xinesa, i els retorne compassió. Ara, he d'admetre que no sempre ho he tingut fàcil les darreres setmanes.

—També heu pregat pels xinesos, inclosos els autors de les morts?

—Malgrat totes les pors i les preocupacions, estic en pau amb el meu subconscient, de manera que puc complir els meus deures amb una relativa normalitat. Res no em traïa la son. Potser és perquè també pregue pels xinesos, és clar. Pels seus mandataris. I també pels qui tenen les mans tacades de sang.

—No tan sols pregueu pels xinesos. Recentment també hi negocieu, mitjançant dos dels vostres representants. Aquests emissaris acaben d'arribar a Dharamsala a informar-vos sobre un seguit de converses amb els negociadors xinesos a Shenzhen. Quin és el vostre parer de la reunió?

—Durant aquesta reunió informal d'un dia, els meus dos legats i els seus homòlegs xinesos van acordar de celebrar una setena ronda de converses formals com més aviat millor. Els propers dies es fixarà una data seguint consultes mútues. A la reunió hi hagué diferències considerables sobre la causa i la naturalesa dels avalots recents al Tibet. Però, malgrat les visions divergents, totes dues parts van mostrar una voluntat d'acordar un enfocament conjunt per a superar els problemes que es plantegen al Tibet.

—Això sona gairebé com una discussió de procediment.

—Amb aquest esperit, totes dues parts van oferir propostes concretes que poden usar-se com a base per a converses formals a la propera ronda.

—Això vol dir un avenç?

—Hem de cercar la veritat pels fets, com li agradava de dir a Deng Xiaoping, i tenia raó. En qualsevol cas, aquesta vegada l'ambient era aparentment plàcid. L'altra part va adoptar una actitud respectuosa i no agressiva. Però això encara dista d'un avenç significatiu. La recent reunió a Shenzhen fou merament un diàleg, però almenys la part xinesa, per primera vegada, ha cercat a priori aquest diàleg, com una reunió amb representants del dalai-lama.

—Molts assumeixen que Pequín tan sols ha fet l'oferta d'entaular un diàleg per raons tàctiques, per a aturar l'onada mundial de crítiques a l'actuació de Pequín al Tibet, per a donar-li temps a fer els Jocs Olímpics. Us engalipa el Partit Comunista?

—Naturalment, parlar per parlar no té cap sentit. Tan sols m'interessen unes discussions serioses per a tractar l'arrel dels problemes. Ens alegrem d'haver començat, i no hi imposem condicions prèvies. Però les converses s'han de conduir d'una manera transparent al món exterior —prou de converses secretes rere portes tancades. Evidentment, la pressió internacional sobre Pequín ha funcionat. Únicament puc encoratjar totes les societats lliures, especialment Alemanya, a mantenir la pressió. Tot el món ha d'ajudar-nos. Els xinesos estan molt amofinats per la seua reputació internacional.

—I, específicament, què voleu de la Xina?

—Els xinesos finalment han d'admetre que hi ha un problema al Tibet. Se suposa que aquesta és la qüestió central de les properes converses que tot just hem acordat. A diferència d'avalots anteriors, aquesta vegada no han afectat tan sols Lhasa, i no tan sols l'anomenada regió autònoma del Tibet. Les protestes s'han estès per tot el territori de llengua tibetana de la Xina. Fins i tot els estudiants tibetans es manifestaven a la Universitat de Pequín. Aquest rebuig aclaparador i complet del govern del Partit Comunista i les seues polítiques no es pot ignorar. Pequín ha de saber que ha comès un terrible error durant els darrers cinquanta anys.

—Quin?

—Tot el que han intentat. L'opressió i la tortura no han fet cap bé al Tibet, i la reeducació política ha fracassat. L'adoc-trinament polític i el repoblament del Tibet amb més i més immigrants xinesos d'ètnia han no ha aconseguit emmordassar els tibetans. Llavors, els líders del Partit Comunista a Pequín van assajar programes per a millorar els nivells de vida i van injectar fons en projectes d'infraestructura, únicament per descobrir que els tibetans valoraven molt més la seua independència cultural i espiritual. Després d'anys d'opressió, els tibetans senzillament ja no confien en els xinesos. Ara, la gent que mana a Pequín, els nou membres del politburó, les decisions dels



Les manifestacions de solidaritat amb el Tibet i contra la repressió que hi exerceix la Xina han augmentat molt en ocasió dels Jocs Olímpics.

quals afecten 1.300 milions de persones, es troben en una cruïlla. Espere que escullen una política fonamentalment nova, una política realista.

—Quines solucions potencials preveieu? I en quina direcció penseu que anirà Pequín?

—La nostra proposta d'autonomia extensiva per al Tibet ofereix les millors perspectives. Els tibetans han de tenir el poder de decidir sobre totes aquelles qüestions relatives a la cultura, la religió i el medi. Això no té res a veure amb el fet de ser un estat independent. A dret internacional, aquest nou Tibet també seria una part de la República Popular de la Xina, que continuaria essent responsable de la política exterior i de seguretat. Si Pequín acceptara aquest model, puc garantir-vos que ja no tindríem aquests avalots i aquesta crisi que tenim ara. Aquesta és una variant, la variant positiva.

—Hi ha una variant negativa?

—Hi ha el risc que els mandataris xinesos creguen que ja no tenen cap possibilitat de pacificar el Tibet, i que han perdut la lleialtat dels tibetans per sempre. Al mateix temps, els xinesos volen controlar del tot un país tan ric en recursos naturals com el Tibet. En aquest cas, oprimiran el nostre poble amb més brutalitat encara, i el convertiran en una minoria insignificant al seu propi país. La variant número dos és un Tibet per als xinesos han. Seria el final de tot diàleg amb nosaltres, i el

final de totes les mesures per a construir la confiança.

—Quin camí és probable que esculla Pequín? En tindrem cap pista el 20 de juny a Lhasa, quan la polèmica torxa olímpica recórrega la capital tibetana i hi haja la possibilitat de més manifestacions?

—He aconsellat als meus conciutadans a Lhasa i arreu, fins i tot San Francisco, que no organitzen manifestacions contra la torxa olímpica. No sé per què ho haurien de fer. Potser faré una altra crida. Els xinesos m'acusen constantment de sabotejar els Jocs Olímpics i el relleu de la torxa. En realitat, em vaig alegrar des del principi de la concessió dels jocs a Pequín.

—Molts tibetans veuen el relleu de la torxa des de l'Everest, sagrat per als tibetans, i la ruta per Lhasa, que passa pel palau de Potala, la vostra antiga seu de govern, com una provocació. Vós no?

—Si els temps foren tranquils, no m'importaria pas. Ara, però, entenc les protestes, sense donar-hi suport, és clar. També he aconsellat els organitzadors de l'anomenada marxa de la pau, des de Dharamsala fins a la frontera amb la República Popular, que cancel·len el pla, perquè podria originar un enfrontament armat amb els guardes de frontera. Però tot allò que puc fer és aconsellar, no suprimir les altres opinions. Espere que els xinesos no utilitzen tot això com una

excusa per a cometre un altre bany de sang.

—La vostra via de la no-violència perd suport entre els conciutadans a l'exili, fins i tot si continueu essent reverit com un símbol del Tibet. Els militants del Congrés de la Joventut Tibetana, que insisteixen a lluitar per la independència, guanyen influència.

—És clar que comprenc la impaciència del jovent. Però no tenen concepte, només emocions. Jo he conegut aquests somnis durant molts anys i esperava que hagueren minvat ja fa temps. A banda de la qüestió moral, què significaria això? Que els tibetans haurien de prendre les armes per a assolir la independència? Quines armes, i d'on vindrien? Dels mujahidins del Pakistan, potser? I si obtenim les armes, com les portem al Tibet? I una vegada que la lluita armada per la independència haja començat, vindran els americans a ajudar-nos?

—No, és clar. Tanmateix, alguns tibetans creuen que esteu massa disposat a negociar. El vostre model, Mahatma Gandhi, predicava tant la resistència no-violenta com la desobediència civil.

—Teniu raó. Però, amb tot, hi ha una gran diferència: Gandhi podia defensar el seu cas en un tribunal de justícia. Proveu de fer-ho a Lhasa. Els imperialistes britànics eren prou dolents, però no admeten cap comparança amb els xinesos d'avui —són molt pitjors. I, a més, crec que una vaga de fam fins a la mort seria un acte de violència inadmissible. No tenim cap possibilitat enfront dels xinesos amb aquesta mena de coses.

—Ara condemneu la República Popular a trets generals. Certament, la Xina no és un estat constitucional. Però hi ha signes inconfusibles de l'inici d'una societat civil creixent: periodistes, advocats i ecologistes valents. I els avenços econòmics són fenomenals.

—És cert. Hauríeu de saber que sóc un gran admirador de la societat harmoniosa que predica la cúpula del partit actualment. Però les paraules també han d'anar acompanyades d'actes. Certament, sóc optimista sobre la Xina a llarg termini. Resulta difícil de suprimir violentament una població a llarg termini, com ho mostra l'exemple de la Unió Soviètica i els països d'Europa de l'est. La societat de la Xina avui dia ja flueix, i això ha comportat

molts canvis positius. Els xinesos redescobreixen la religió. L'antic líder del partit, Jiang Zemin, és budista; i també l'antic primer ministre, Zhu Rongji. Molts empresaris i artistes han començat a mostrar un interès pel budisme. Comencen a aparèixer a internet anàlisis emocionants i certament no conformistes amb el govern. Això podria dur a més simpatia i solidaritat amb la causa tibetana.

—**Enyoreu el Tibet?**

—Enyorar? No. Ma casa és allà on em sent com a casa i on em tracten bé.

—**Heu abandonat tota esperança de veure de nou Lhasa i el palau de Potala, on van créixer i des d'on dirigíeu el país?**

—No, mai. Sóc optimista i tinc fe que hi tornaré un dia.

—**Quan i sota quines condicions?**

—Avui dia ja em considere mig retirat. De la tasca de govern del dia a dia se n'ocupa el gabinet dirigit pel primer ministre Rinpoche, elegit democràticament ací a l'exili. Voldria retirar-me completament d'ací a uns pocs anys.

—**Recentment va declarar, durant els dies de la pitjor violència a Lhasa i les protestes de militants ací a Dharamsala: "Si les coses escapen al nostre control, la meua única opció és dimitir totalment." Alguns van interpretar les vostres observacions com una amenaça oberta als radicals del Congrés de la Joventut, que ja no podien comptar amb el vostre suport.**

—Volia dir exactament allò que vaig dir. M'agradaria dur una vida de monjo senzill. Però bé, potser sí que hi havia una mica d'avertència en el sentit que esmentàveu.

—**Els xinesos us demanaran més concessions abans ni tan sols de considerar de permetre-us tornar a Lhasa. Després de tot, assegureu parlar per tots els tibetans, i heu demanat una autonomia àmplia per al Gran Tibet, que inclou la regió autònoma actual i parts de la província de Qinghai...**

—...on jo vaig nàixer...

—**Podeu dimitir com a dalai-lama, bàsicament depositant un títol religiós i polític i les seues obligacions?**

—Jo ja no faré cap paper polític ni espiritual cabdal. Quan m'arribe el dia del retorn, quan una certa mesura de pluralisme, llibertat d'opinió i imperi de la llei haja tornat al Tibet, em despullaré de tota la meua autoritat històrica i la investiré en el govern local.

—**Sereu l'últim dalai-lama? Fins a quin punt preteneu involucrar-vos en el procés d'escollir el vostre successor?**

—Vam discutir aquesta qüestió l'altre dia, ací a Dharamsala, dins un grup d'alt nivell. Hi ha diversos models, però el factor clau hauria de ser la voluntat del poble tibetà. Ja he considerat un referèndum sobre aquesta qüestió. Tot és possible: un conclave, com a l'Església Catòlica, una dona com a successora, cap dalai-lama, o potser fins i tot dos, ja que el Partit Comunista, ben sorprenentment, s'ha arroгат el dret de ser responsable de les reencarnacions.

Erich Follath i Padma Rao

© Der Spiegel - El Temps

Traducció de Guillem Soler



Colònies d'estiu d'ACPV
any Jaume I a Poblet
del 20 al 26 de juliol

places limitades
de 6 a 16 anys

informació i reserves:
96 315 77 99 ext:222
teatre@acpv.cat

data límit d'inscripció: 26 maig

Edifici Octubre
Sant Ferran, 12
46001 València
www.acpv.cat

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ